

KAPITTEL 8

Mulige vi-felleskap i avdelingen

I forrige kapittel har jeg trukket inn perspektiver som belyser blant annet emosjonenes og affektivitetens påvirkning til samhandling. Videre har jeg tidligere vist til Drummonds (2009) distinksjon av at en emosjonell følelse kan være noe som ligger i oss eller knyttet til en hendelse som bidrar til en følelsesmessig reaksjon som påvirkes av en verdimeslig vurdering (kapittel seks). Når vi har en følelsesmessig reaksjon, blir den synlig for andre. I diskusjonene rundt emosjonenes og affektivitetens utvidede form, viser Slaby (2014) til at affektivitetens synlighet er kroppens transparens. Han trekker inn Froese og Fuchs' begrep «felt resonance-board of emotion» (Froese & Fuchs, 2012, s. 212, referert i Slaby, 2014, s. 42) for å vise hvordan dette kan skje. I «felt resonance-board of emotion» ligger det en forståelse av at vi responderer på andres kroppslige resonans, ikke bare knyttet til ansiktsmimikk og kroppsholdning, men også til en kroppslig oppførsel gjennom den mellommenneskelige samhandlingen. Vår levende kropp samhandler i form av et dialogisk samspill med uttrykk og inntrykk. En naturlig antagelse er at disse forsterkede uttrykkene igjen gir muligheter for en fyldigere fenomenologisk erfaring (Slaby, 2014).

Affektivitet kan sies å være en inkorporasjon. Det kroppslige resonsfeltet har ingen faste grenser, men en skiftende form som kan utvides dynamisk og som avhenger av hva slags affektintensivt fenomen som utfolder seg rundt vedkommende. Atmosfære er da noe som ikke bare er knyttet til et individs emosjonelle erfaring, men noe vi kan bli intersubjektivt enige om. Dette kan også skje mellom mennesker som er forskjellig innstilt til den atmosfæren som oppstår, eller er til stede. Et eksempel her kan være kaffestunden på Lilla boenhet hvor Turid sitter og klager på at kaffen er kald, pleieren er slem, og de andre sitter og glor (s. 82–83). Turids dårlige humør endrer atmosfæren rundt bordet, noe Oddrun kan sies å ta opp kampen mot gjennom å rette pekefingeren mot Turid med en sint mine og kroppsbevegelser. Gjennom sin kroppslige affektivitet formidler hun til Turid hva hun mener om hennes negativitet. Med sin levende kropp forteller hun Turid at hun må holde opp. Med pleierens hjelp avsluttes denne situasjonen med at stemningen roer seg, og den mer harmoniske atmosfæren før denne episoden kom tilbake.

Emosjoner og samhandling

Colombetti og Roberts (2015) viser til at ved å skjelne mellom emosjonelle episoder og emosjonelle disposisjoner, gis det en mulighet til å belyse begrepets tvetydighet. Å lage denne distinksjonen mener de er viktig for diskusjonen om affektivitet kan gå ut over den enkeltes kroppslige fysiske natur (ExE/HEA). De trekker frem at en emosjonell episode er en observerbar sinnstilstand knyttet til en hendelse eller en situasjon som skjer innenfor et visst tidsintervall, eksempelvis situasjonen med kaffestunden med Turid og Oddrun ovenfor. Et annet eksempel med et litt annet utfall er Solrun og Jorunns to sammenstøt som omhandlet om det passer seg å gå med morgenkåpe ute i korridoren eller ikke, eller det å ta seg til rette med stearinlys som man finner på sin vei mellom boenhetene.

Til forskjell fra emosjonelle episoder, er emosjonelle disposisjoner (temperamenter, følelser, karaktertrekk) noe som kan vare lenge, og muligens også gjennom hele livet (Colombetti & Roberts, 2015). Personlighet kan endre seg ved demens, men ikke alltid, og ikke nødvendigvis til en helt annen form (Engedal & Haugen, 2009). Personlighetstrekk kan

også forsterkes og/eller vedlikeholdes. Vi vet at følelser er intakte langt inn i sykdomsforløpet (Engedal & Haugen, 2009). Videre har jeg vist til at normer og verdier også er intakte selv om de kan komme til uttrykk på forskjellige andre måter enn tidligere (Brockmeier, 2014). Hvilke emosjonelle disposisjoner og eller normer og verdier den enkelte beboer har hatt før de ble syke og kom på skjermet avdelingen, har jeg ikke informasjon om, men ut fra tidsperioden feltarbeidet foregikk, var det «forskjell på folk» der som alle andre steder.

På Lilla enhet fremtrer Hulda som «muntrasjonsrådet», som en pleier sa. Hun har mye humor som kommer frem i hverdagens utfordringer, som eksempelvis situasjonen med alle klærne i skapet som hun mente ikke var hennes. Hun viser også ofte omtanke for de andre, som eksempelvis at Thora skal få i seg maten. Hennes væremåte kan sies å «smitte» over på de andre slik at det skapes en hyggelig stemning i rommet.

På Grønn gruppe er det blant annet Kirsten som dominerer med sin litt tungsindige, lett irritable og ofte negative holdning til tilværelsen, og som dermed bidrar til en mer negativ dynamikk i Grønn boenhet. Hun «plages» av medboernes «dumheter» som ofte skyldes de andres demenssymptomer, som eksempelvis Veslas spørsmål om tjue kroner, eller «god dag mann økseskaft»-samtaler andre beboere i mellom. Samhandlingen de andre skaper, forsterker Kirstens frustrasjoner, og til sammen setter dette i gang en annen dynamikk. Det er ikke bare Kirsten sin «skyld», men hennes væremåte forsterker utviklingen av en mer negativ stemning.

Ut fra beskrivelsene her om Hulda og Kirsten kan det indikere at beboeres emosjonelle disposisjoner i noen sammenhenger kan være med å påvirke en atmosfære i gruppen ut over enkelthendelser som emosjonelle episoder er.

Gruppenes emosjonelle dynamikk

Ovenfor har jeg vist til emosjonelle disposisjoner gjennom Hulda sin positive innstilling og Kirstens mer negative. Situasjonene med Turids klagning ved kaffestunden og Solrun og Jorunns uoverensstemmelser i korridoren, ble trukket frem som eksempler på emosjonelle episoder. Ovenfor har jeg også vist til Huldas smittende humor. Hulda som «muntrasjonsråd»

kan sies å ha en smittende effekt ved at de andre også begynner å smile og le sammen *med* henne (s. 80). Dette kan forstås som at damene på Lilla enhet deler en emosjon sammen som deltagere rundt spisebordet. Salmelas (2013) tredelte typeforståelse av hva det vil si å dele emosjoner innenfor en gruppe, kan underbygge en forståelse av at den ofte hyggelige atmosfæren på Lilla boenhet kan bidra til en form for gruppedannelse. Han viser til at den svakeste typen av en kollektiv emosjon inneholder emosjonell smitte, ansikt og mimikkherming, og at det foretas en synkronisert oppførsel med en emosjonell respons. Denne formen kan skape og opprettholde en sosial gruppe, men er mer flyktig eller forbigående og vilkårlig. Som han sier: «even weakly shared emotions can sometimes awaken people's awareness of their convergent concerns, thus contributing to the transformation of their group from I-mode to we-mode» (Salmela, 2012, s. 45).

Ut fra denne forståelsen ligger det et grunnlag for, og en mulighet til å kunne oppleve seg selv som et fellesskap. Den rolige og hyggelige stemningen smitter og påvirker gruppens dynamikk. På lignende måte ser det ut til at det mer «ampre» miljøet på Grønn boenhet også har en smittende effekt, men da i en mer negativ retning. Colombetti og Krueger (2014) viser til at menneskelige affekter ikke bare er i en kropp som erfarer passivt følelsesmessige endringer, men at affekter også henger sammen med miljøet, det være seg materiell kultur, eller andre mennesker og deres samhandling, som eksempelvis Kirsten ser ut til å plages av. Videre trekker Colombetti og Krueger (2015) frem at en person aktivt kan moderere og endre miljøet det er i ut fra sitt eget affektive liv. Det understøttes blant annet også av Slaby (2014, 2016), Krueger (2014) og Colombetti og Roberts (2015). Dette underbygger beboernes egen påvirkning inn i enhetenes samhandlingsdynamikk.

Salmelas (2013) andre inndeling av kollektive emosjoner, den moderate typen, er noe som trer frem når individer har en sammenfallende evaluering av en emosjonell hendelse og som er knyttet til en relasjon som er konstituerende for eksempel til en gruppe, i den forstand at individer identifiserer seg selv med den. Han påpeker at moderate kollektive emosjoner er funksjonelt og fenomenologisk erfart i rollen som et gruppedlem, men at gruppedlemskapet fortsatt er normativt svakt fordi

det er en avtale en selv inngår og opprettholder gjennom å identifisere seg med, eller opplever en forpliktelse til (Salmela, 2013). Her kan Kirstens konfrontasjon med Gunnar i døren inn til Grønn enhet være et eksempel (s. 109). Gunnar prøver å lukke igjen døra inn til stua på Grønn side, noe Kirsten ikke finner seg i fordi han ikke hører til her. Det er Kirsten som hører til, og hun mener at «vi [de andre beboerne på Grønn gruppe] her vil at døren skal være åpen».

Videre kan det se ut til at enhetene har mulighet(er) til å skape en type konstituerende form som den enkelte har eller får til gruppen på boenheten. To beboere som flyttet inn på vårparten på henholdsvis Lilla og Blå boenhet, kan være et eksempel på dette. Karianne kom til Lilla boenhet i mars og var i god fysisk form. Dette gjorde at hun var en del ute i hagen og arbeidet, noe de andre på gruppen ikke var. Når hun kom inn, kunne hun si til de andre at nå var det deres tur til å holde orden i hagen. Videre hadde Karianne en litt «besserwisser»-tone i begynnelsen når hun kritiserte noen av de andre for et eller annet, eller klaget på noe som skjedde eller ikke skjedde. I begynnelsen ble hennes utsagn møtt med taushet fra de andre damene når de satt sammen rundt spisebordet. Etter hvert fikk hun høflige tilsvær, spesielt fra Solfrid, Hulda og Ingrid. Etter noen uker var den vanlige roen og fredelige samspillet i gruppen tilbake igjen.

Det andre eksempelet er da Eline flyttet inn på Blå boenhet i april (s. 110–111). Da jeg traff henne, var hun veldig stille ved spisebordet og snakket bare så vidt og svært lavt når Solrun prøvde å prate med henne. I løpet av den neste måneden kunne det se ut til at hun hadde «tilpasset seg» i det at hun da stadig var i munnhuggeri med Jorunn ved måltidene. Disse to situasjonene kan peke på at de affektive mønstrene, stemningene som hadde kjennetegnet enhetene, etter hvert ble oppfattet av de to nye som flytter inn. Slaby (2016) diskuterer i sin utforskning av affektivitet og miljø hvordan mennesker sosialiseres inn i et nytt miljø. Selv om hans eksempel er knyttet til en type arbeidsplass, vil jeg mene det er en del likhetspunkter i hva som kan være en mulig faktor for hva som skjer i de to situasjonene ovenfor. Han sier:

People habituated in accordance with the affective patterns prevalent in a social domain will reinforce and sanction the novice's affectivity from the outset, both openly and in a variety of subtle, unremarkable, often pre- or subconscious

ways – by way of mimics, gesture, affective-bodily styles that signal approval or disapproval, encourage or discourage, reward with warm connection or punish with subtle hostility. A seamless censoriousness inheres human affectivity, extend constantly in all sorts of ways. Add to it the various atmospheres, collective feeling tones and affective styles and energy levels that inhere social places and spaces – likewise helping to sway the novice over time into consonant attunement. (Slaby, 2016, s. 9)

Ut fra denne forståelsen kan det tenkes at både Karianne og Elin mer eller mindre bevisst tar de andres signaler om hva som passer seg eller ikke. Det ser ut til at Karianne tar til seg de normene som kan tolkes til å være fremtredende blant de andre. Deres taushet og senere motmæle så ut til å ha effekt på lignende vis som situasjonen rundt kaffebordet da Turid klaget på at kaffen var kald, og at de andre bare satt stille og glodde på henne. Det ser ut til at en forståelse av normer og verdier spiller inn i denne samhandlingen, ved at det oppstår en kanskje ubevisst felles forståelse.

Rundt spisebordet på Blå boenhet ble Elin «varm i trøya» etter hvert og tok opp i seg den negative stemningen som fort oppsto mellom beboerne. Hun kan sies å ta til seg en væremåte som får lov til å akselerere fordi noen av de andre har åpnet for en slik oppførsel. Den noe kranglete stemningen som ofte fikk råde i gruppen, ble forsterket gjennom at en slik oppførsel så ut til å være «tillatt». Når dynamikken er selvforsterkende negativ, kan en slik tilstand være hemmende for en opplevelse av en type fellesskap som fører til samhold. Fordi krangling ofte fører til dårlig stemning og deretter uro i avdelingen, får identiteten med gruppen trangere kår.

Salmela (2015) peker på at det å dele emosjoner i seg selv ser ut til å være en iboende hyggelig erfaring som gir økende følelse av nærhet og mellommenneskelig intimitet. For en gruppeidentifikasjon er det også viktig at delte emosjoner er positive heller enn negative. Han viser til at felles positive emosjoner forsterker forpliktelsen til grupper hvor disse emosjonene erfares, mens med felles negative emosjoner avtar denne gruppeforpliktelsen. Dette underbygges av Zahavi (2015), som sier:

To become part of a we, the prospective members have to identify with the group. It is their attitudes towards each other (and towards themselves) that are important (Carr 1986b:161). This is not to say that the identification with and participation in the we always happen voluntarily. (Zahavi, 2015a, s. 14)

Det disse eksemplene viser er at det kan se ut til at en atmosfære som har «satt seg» i en boenhet, kan ha muligheter til å bli videreført til nye beboere gjennom at samhandlingsdynamikken blir selvforsterkende som vist til tidligere.

Jeg har til nå forsøkt å vise hva som ligger til grunn for å kunne skape et vi, samt trukket frem emosjoner og affektivitetens påvirkning av forskjellige samhandlingsmønstre som skaper en noe ulik dynamikk og dermed påvirker enhetenes atmosfære. Enhetene og avdelingene fremstår med noen forskjellige kvaliteter knyttet til en forståelse av gruppefelleskap. Det kan se ut til at det er en type nyanseskille i avdelingenes kvaliteter som kan beskrives gjennom å lage en distinksjon mellom begrepene samhörighet og tilhörighet. Tilhörighet kan her forstås som å knytte an til det å høre til en gruppe eller et fysisk sted, mens samhörighet mer kan betegne opplevelsen av å være sammen. Jeg vil her belyse disse nyansene litt nærmere.

Samhörighet og/eller tilhörighet

Den fenomenologiske vi-intensjonaliteten viser til at det er flere former for å være sammen på (*Formen des Miteinandersein*) (Zahavi & Salice, 2016). Det kan være alt fra en flyktig eller forbigående form som er knyttet til en «her og nå»-situasjon som oppstår i interaksjon ansikt til ansikt med en bestemt annen, til mer upersonlige, anonyme og språklige former for vi-intensjonalitet. Den mest grunnleggende formen er den dyadiske formen, fordi det er her utgangspunktet for empatiens grunnleggende form og intersubjektiviteten ligger, som gjør det mulig å utvikle forskjellige former for fellesskap (Zahavi, 2014a; Zahavi & Salice, 2016).

Samhörighet, tilhörighet eller alene sammen

Zahavi (2014a) viser til at delt eller kollektiv intensjonalitet er når to eller flere har en bevissthet av å delta sammen. Det betyr at begge må delta og/eller ha en gjensidig oppmerksomhet rettet mot det samme objektet. Disse faktorene er gjenkjennbare i eksempelvis episoden med

Emma og Solrun som teller lamper sammen og kommenterer medbeboere og pleiere (s. 106–107). De *ser* noe sammen og deler det de ser med hverandre.

En annen episode som innebærer en felles opplevelse, er Solfrid og Oddrun som hjelper hverandre med å deklamere «høstdiktet» (s. 82). Helt fysisk sitter de rett overfor hverandre og ser på hverandre når de deklamerer. Det kan forstås som at de har et felles prosjekt for å klare å huske hele teksten, som de begge tydeligvis kunne fra før. De har en felles opplevelse av å få frem diktet, selv om de ikke nødvendigvis opplever det samme med å fremføre verset. Som Zahavi (2014a) peker på, så har vi-et en triadisk struktur ved at to eller flere personer har en felles oppmerksomhet rettet mot et objekt eller et prosjekt. Solfrid og Oddrun kan sies å ha et felles prosjekt. De skaper noe sammen, og trenger hverandre for å finne alle ordene til hele diktet. De blir også enige om ordlyden – selv om jeg ikke vet om dette er den riktige teksten. Det er heller ikke poenget. Det som skjer i denne situasjonen, er at de har en felles oppmerksomhet, et felles prosjekt som kan vise at strukturen for å oppleve et vi, er til stede.

Det er flere situasjoner i empirien som kan vise tegn til en «her og nå»-opplevelse av å være sammen om noe, uten at det stikker så dypt eller er valgfritt på samme måte som ved Oddrun og Solfrids diktdeklamasjon. Det er to episoder fra Blå boenhet som kan trekkes frem i denne sammenheng. Den ene situasjonen er når en pleier sitter sammen med flere av beboerne rundt det største spisebordet og dikter opp at de skal lage et (musikk)«band», hvem som skal spille hva, og hvilke sanger som skal være på repertoaret (s. 107). Den andre episoden er når flere av beboerne sitter og ser nedover stuedelen mot kjøkkenet før frokost og begynner å formidle at de er sultne (s. 107). Når det (endelig) begynner å skje noe på kjøkkenet, begynner de å si hva de ser. De har en felles oppmerksomhet på objektet(ene): pleiere og kjøkkendelen for å finne ut av om det snart blir frokost. Selv om de ser og kanskje opplever eller forstår situasjonen ulikt, viser de samtidig til hverandre at de er sultne og har fokus på om det skjer noe som kan føre til at de får mat. Denne situasjonen skaper ikke nødvendigvis et solid vi, men akkurat der og da kan det sies at de opplever noe sammen gjennom felles oppmerksomhet og en forståelse av at de andre også venter på frokost.

Vi to – å være venninner

Flere av beboerne viser relasjoner som kan karakteriseres som en type venninneforhold som skapes og utvikles i deres samhandling. Situasjonen med Emma og Solrun som til slutt satt sammen på Blå enhet og telte lamper, har generelt en hyggelig tone. Gjennom feltperioden søkte de ofte mot hverandre og kunne sitte og prate og le sammen, selv om det for utenforstående ikke alltid var like lett å forstå hva de snakket om.

På Grønn boenhet var det spesielt Kirsten og Kathy som søkte mot hverandre og likte å være sammen. Jeg opplevde ikke at de kranget eller var uenige, men at de ofte var opptatt av å følge med på både hva de andre beboerne og pleierne gjorde. De kunne sitte stille ved siden av hverandre og sammen følge med for så å snakke om situasjonene etterpå. Det kunne være alt fra hvordan pleierne laget boller, til å snakke om de andre beboernes bevegelser, hvilken dag det var i dag, eller historier fra sin egen fortid. I en av aktivitetsstundene på Grønn boenhet hvor det skulle spilles bowling på stua, ville først ikke Kirsten være med, men satt litt tverr og så på. Da Kathy kom og ville være med, myknet Kirsten opp og ble med å spille likevel.

På Lilla enhet var det Hulda og Solfrid som fant hverandre og ofte satt på stua og snakket sammen. Deres samtaler kunne være preget av historier fra tidligere tider, som da Hulda inviterte Solfrid med til hytta/huset sitt, eller da de snakket sammen om vanskeligheter med å huske ting (s. 84).

De forskjellige venninneforholdene vist til ovenfor, har alle en slags følelsesmessig samhörighet i det at deltagerne gjensidig bekrefter hverandre positivt. Hvor stor grad av tilknytning til hverandre det enkelte venninneparet har, kan sies å være varierende ut fra dagsform og sykdom. Samtidig er det noe i deres relasjon som er vedvarende og positivt bekreftende overfor hverandre. De har en oppførsel som kan sies å romme en forståelse av å være et vi, et oss i forhold til de andre beboerne. Innenfor det dyadiske vi-et skapes det et fellesskap som kan knyttes til det å ha samhörighet med – å høre sammen.

Å tilhøre en gruppe

Samhörigheten ser ikke ut til å være like klar når alle på hver boenhet er samlet. Som jeg tidligere har pekt på, er det forskjell på gruppene og

deres samhandlingsdynamikk. Lilla boenhet kan gjennom de forskjellige eksemplene sies å inneha en type felles samhörighet i gruppen. Så tydelig er det ikke på Grønn boenhet. Det kan være vanskelig å få øye på noe vedvarende felles samhold i denne boenheten bortsett fra venninneforholdet mellom Kirsten og Kathy. Samtidig viser det empiriske materialet at mange av beboerne har forståelse av hvilken gruppe de hører til. Et eksempel er Kirsten, som nekter Gunnar å lukke døren inn på den Grønne boenhetens stue fordi han ikke bestemmer på denne siden – han hører ikke til. Videre er det av samme grunn en del sukking fra damene på Grønn side over beboere fra Blå boenhet som kommer gående inn i deres stue.

Zahavi og Salice (2016) peker på at mennesker må oppleve en forbindelse og en type tilhörighet til hverandre for å skape et fellesskap, uansett om man opplever seg i større eller mindre grad knyttet til dette. De viser også til at det er mulig å ha en følelse av fellesskap som enten kan være reell eller vanemessig. Å oppleve seg selv som del av en gruppe, kan skape muligheter for at en person kan føle noe på vegne av gruppen selv om ikke de andre gjør det (Zahavi & Salice, 2016). I forståelsen av vi-intensjonalitet finnes det også andre, mer upersonlige, anonyme og språklige former – former som kan involvere en differensiering både innenfor og utenfor en gruppe (Léon et al., 2017).

Beboerne på Blå boenhet viser med sine kroppslige bevegelser at de slår seg til ro på Blå boenhet, men finner ofte ikke ro når de kommer inn på Grønn stue. Dette kan igjen ha å gjøre med at stemningen på Grønn boenhet endrer seg på en måte som gjør at de ikke føler seg velkomne. Både Blå og Grønn boenhet viser en form for eierskap til sitt territorium, og har en gjenkjennelse av hvem av de andre som hører til. Gunnars utsagn om at: «det er krancling, men ikke fysisk slåssing i denne leiligheten», kan underbygge en forståelse av å høre til og være en del av denne gruppen av mennesker som er på Blå gruppe.

Å ha tilhörighet til en boenhet, slik beboerne ser ut til å oppleve, gir en pekepinn på at de befinner seg i noen fysiske omgivelser. I disse fysiske rommene har jeg belyst beboernes noe forskjellige samhandlingsmønstre som påvirker enhetenes og avdelingenes stemning og atmosfære. De forskjellige stemningene som trer frem i de fysiske rommene, ser ut til å

skape forskjellige rytmer, som igjen påvirker dynamikken og atmosfæren i fellesrommene.

Det empiriske materialet som er beskrevet i kapittel fire, avdekker at Hagen og Utsikten har noen forskjeller med tanke på arkitektur og organisering som kan se ut til også å kunne være en påvirkningsfaktor for hva slags fellesskap som kan utvikles. Jeg vil derfor i neste kapittel trekke inn en forståelse av rom, romlighet og rytme for å belyse på hvilken måte bakenforliggende faktorer kan spille inn i fellesskapsdynamikken.

Oppsummering

Jeg har i dette kapittelet vist til en fenomenologisk forståelse av forskjellige former for fellesskap som er knyttet til betingelser for utvikling av et vi, og emosjonenes påvirkning når det gjelder å danne fellesskap. Teorier om emosjonenes og affektivitetens utvidede form (ExE/HEA) viser til at emosjonene både kan påvirke og påvirkes av materialitet og andre ytre faktorer. Disse perspektivene peker på at det er noen bakenforliggende fysiske og organiserende strukturer som kan spille inn for beboernes opplevelse av fellesskap inne i demensavdelingene. Disse innsiktene kommer mer implisitt frem i den fenomenologiske analysen når jeg her har vist til utviklingen av et vi og emosjonenes utvidede form. For å utdype nærmere de bakenforliggende faktorene som kan spille inn i beboernes mulige fellesskap på avdelingene, har jeg derfor valgt å trekke inn Lefebvres romlige perspektiv og rytmeanalyse. Dette fordi i hans dialektiske romperspektiv er mennesket med sin kropp og sanselighet sentralt og sterkt påvirket av fenomenologien med blant andre Merleau-Ponty. Ved å trekke inn Lefebvres romlige perspektiv gir det derfor muligheter til å utdype dynamikken som oppstår i samhandling mellom mennesker som både er rom og er i ulike rom. Hans romteoretiske perspektiv gir en inngang til en mulig forståelse av hva som kan påvirke, opprettholde og/eller endre avdelingenes stemning og dynamikk, noe som igjen vil kunne påvirke beboernes muligheter til å skape og oppleve en type fellesskap. Gjennom Lefebvres (1992/2004) rytmeanalyse kan det åpnes for å se kompleksiteten i samhandlingen,